

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1113

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 101

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SC - 01 : Classical Sociological Tradition

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Explain linkage between modernity and sociological theory.
- b) Explain limitations of classical theory with reference to race and gender.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate class struggle in the capitalist society.
- b) Critically assess Durkheim's theory of religion.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. **[20]**

- a) Explain the concept of social action given by weber.
- b) Discuss types of suicide.
- c) Explain the concept and limitations of bureaucracy.
- d) Explain Historical materialism (Marx)

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words.

[20]

- a) Division of labour
- b) Alienation
- c) Colonialism
- d) Social facts
- e) Protestant ethic and spirit of capitalism
- f) Weber's methodology.

Total No. of Questions : 4]

P1113

[5207] - 101
M.A. (Semester - I)
SOCIOLOGY
SC - 01 Classical Sociological Tradition
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) आधुनिकता आणि समाजशास्त्रीय सिध्दान्त यामधील आंतरसंबंध स्पष्ट करा.
- ब) वंश आणि लिंगभाव संदर्भात अभिजात सिध्दान्ताच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) भांडवलशाही समाजातील वर्गसंघर्ष विशद करा.
- ब) दुर्खीमच्या धर्मविषयक सिध्दान्ताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तर प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) वेबरची सामाजिक क्रिया संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) आत्महत्येच्या प्रकारांची चर्चा करा.
- क) नोकरशाहीची संकल्पना आणि नोकरशाहीच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- ड) ऐतिहासिक भौतिकवाद (माक्स) स्पष्ट करा.

प्र.4) कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) श्रमविभाजन
- ब) परात्मता
- क) वसाहतवाद
- ड) सामाजिक तथ्य
- इ) प्रोटेस्टंट नीतितत्वे आणि भांडवलशाहीचा उदय
- फ) वेबरचे पध्दतीशास्त्र

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1114

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 102

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Sociology of India

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Critically discuss the formation of sociology in India.
- ii) Discuss the contribution of Mahatma Phule to Non-Brahmin Perspective.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- i) Define gender. Elaborate the dimensions of gender based stratification in India.
- ii) Discuss how the understanding of modernity in India has changed in recent times.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words each. **[20]**

- i) Elaborate the characteristics of rural society in India.
- ii) Examine the changing nature of family in India.
- iii) State the main features of subaltern perspective.
- iv) How is tribe different from caste?

P.T.O.

Q4) Write notes on any four in 100 words each.

[20]

- i) Rural - urban continuum.
- ii) Concept of household.
- iii) Disintegration of joint family in India.
- iv) Indology
- v) Feminist perspective
- vi) Importance of tradition

Total No. of Questions : 4]

P1114

[5207] - 102

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Sociology of India

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारतातील समाजशास्त्राच्या जडणघडणीची चिकित्सक चर्चा करा.
- ii) ब्राम्हणेत्तर दृष्टीकोनाला महात्मा फुले यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) लिंगभावाची व्याख्या करा. भारतातील लिंगभाव आधारित सामाजिक स्तरीकरणाच्या बाजू विशद करा.
- ii) वर्तमान काळात भारतातील आधुनिकतेचे आकलन कसे बदलले आहे यांची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) भारतातील ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
- ii) भारतातील कुटुंबाच्या बदलत्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
- iii) वंचित (सबाल्टर्न) दृष्टीकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये सांगा.
- iv) जमात ही जातीपेक्षा कशी वेगळी आहे?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[20]

- i) ग्रामीण – नागरी सातत्य
- ii) घरदाराची संकल्पना
- iii) भारतातील संयुक्त कुटुंबाचे विघटन
- iv) भारतशास्त्र
- v) स्त्रीवादी दृष्टीकोन
- vi) परंपरांचे महत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1115

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 103

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figurs to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- i) Examine the basic features of tribal and peasant society.
- ii) Critically Evaluate the poverty Alleviation Programme in India.

Q2) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- i) Explain in Brief the impact of colonial land settlement in India.
- ii) Describe the peasant movements and politics of farm Lobby in 1980's.

Q3) Answer any two of the following questions with in 250 words. **[20]**

- i) Write on Naxalbari agrarian movement.
- ii) Explain Asiatic mode of production in detail.
- iii) Evaluate the impact of Green Revolution on Agriculture.
- iv) Discuss the impact of globalization on Indian agriculture.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- i) Features of agrarian society
- ii) Feudalism
- iii) Panchayati Raj
- iv) Telangana Movement
- v) Features of Community Development Programme
- vi) Teebhage Movement

Total No. of Questions : 4]

P1115

[5207] - 103

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 01 : Agrarian Society in India

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) आदिवासी आणि कृषक समाजाच्या वैशिष्ट्यांचे परीक्षण करा.
- ii) भारतातील दारिद्र्य निर्मुलन कार्यक्रमांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) वसाहतवादी जमीन धारणेचे भारतावरील परीणाम थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ii) 1980 च्या दशकातील शेतकरी चळवळी आणि शेतकरी गटाचे राजकारण यांचे वर्णन करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) नक्षलवादी कृषिवल चळवळीवर लिहा.
- ii) अशियायी उत्पादन पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा.
- iii) भारतातील हरितक्रांतिचे परीणाम विशद करा.
- iv) भारतीय शेतीवरील जागतिकीकरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- i) कृषि समाजाची वैशिष्ट्ये
- ii) सरंजामशाही
- iii) पंचायती राज्य
- iv) तेलगंणा चळवळ
- v) समुदाय विकास कार्यक्रमाची वैशिष्ट्ये
- vi) तिभागा चळवळ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1116

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 104

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figurs to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Explain the relationship of social movements with state and civil Society.
- ii) Critically examine Resource Mobilization theory of Social Movement.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Critically evaluate objectives and consequences of Rebellion Movement.
- ii) Discuss Dalit movement in India with specific reference to its ideological base and leadership.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. **[20]**

- i) Explain characteristics of social movement.
- ii) Examine structural - functional approach to the study of social movement.
- iii) Describe Insurrection as a type of Social Movement.
- iv) Analyse women's movement in India.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- i) Nature of social movements
- ii) Marxist approach to the study of social movement
- iii) Counter movement
- iv) Major issues in ecological movement
- v) Objectives of labour movement in India
- vi) Social movement and social change

Total No. of Questions : 4]

P1116

[5207] - 104

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO - 02 : Sociology of Social Movements

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) सामाजिक चळवळीमध्ये राज्यसंस्था आणि नागरी समाज यांचे संबंध स्पष्ट करा.
- ii) सामाजिक चळवळीच्या संसाधन गतिशिलता सिद्धांताचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) बंडात्मक चळवळीची उद्दिष्टे आणि परीणामांचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- ii) विचारप्रणाली आधार आणि नेतृत्वाच्या संदर्भात भारतातील दलित चळवळीची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीचा संरचनात्मक - प्रकार्यवादी दृष्टिकोनाचे परीक्षण करा.
- iii) सामाजिक चळवळीचा एक प्रकार म्हणून उठावाचे वर्णन करा.
- iv) भारतातील स्त्रीचळवळीचे विश्लेषण करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- i) सामाजिक चळवळीचे स्वरूप
- ii) सामाजिक चळवळीच्या अध्ययनासाठीचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन
- iii) प्रति चळवळ
- iv) पर्यावरणीय चळवळीतील मुख्य मुद्दे
- v) भारतातील कामगार चळवळीची उद्दिष्टे
- vi) सामाजिक चळवळ आणि सामाजिक परिवर्तन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1117

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 105

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional)

SO : 03 - Political Sociology

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- i) Discuss the relationship between society and polity
- ii) Critically evaluate post - modernist approach to the state.

Q2) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- i) Elucidate the Marxian tradition in political sociology.
- ii) Discuss how caste and patriarchy influences politics in India.

Q3) Answer any two of the following within 250 words each. **[20]**

- i) Explain the features of new political sociology.
- ii) Discuss the impact of hindutva politics in India.
- iii) Assess Pareto's Power - elite approach to state.
- iv) Discuss the challenges posed by ethnic groups for Indian State.

P.T.O.

Q4) Write Short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Liberal approach to state
- ii) Salient features of pluralist approach to state.
- iii) Sociological definition of politics
- iv) Scope of Political Sociology
- v) Linguistic Politics in India
- vi) Types of Authority (Weber)

Total No. of Questions : 4]

P1117

[5207] - 105

M.A. (Part - I) (Semester - I)

SOCIOLOGY (Optional)

SO : 03 - Political Sociology

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) राज्यसंस्था आणि समाज यांच्यातील संबंधाची चर्चा करा.
- ii) राज्याच्या उत्तर आधुनिकतावादी दृष्टिकोनाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) राजकीय समाजशास्त्राची मार्क्सवादी परंपरा विशद करा.
- ii) भारतात जाती आणि पितृसत्ता राजकारणावर कशा प्रकारे प्रभाव टाकतात याची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) नवीन राजकीय समाजशास्त्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) भारतात हिंदुत्वावर आधारित राजकारणाच्या प्रभावाची चर्चा करा.
- iii) राज्यावरील परेटोच्या सत्ता-अभिजन दृष्टिकोनाचे परीक्षण करा.
- iv) वांशिक गटांकडून भारतीय राज्यसंस्थेसमोर उभ्या केल्या गेलेल्या आव्हानांची चर्चा करा.

प्र.4) खालील पैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- i) राज्याचा उदारमतवादी दृष्टीकोन
- ii) राज्याच्या बहुविधतावादी दृष्टीकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये
- iii) राजकारणाची समाजशास्त्रीय व्याख्या
- iv) राजकीय समाजशास्त्राची व्याप्ती
- v) भारतातील भाषिक राजकारण
- vi) अधिकाराचे प्रकार (वेबर)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1118

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 106

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO 04 :- Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Explain Impact of satyashodak movement.
- ii) Discuss on social reform and women questions in 19th century maharashtra.

Q2) Answer any one of the following questions with in 500 words. **[20]**

- i) Explain about formation of maharashtra and Discuss its Economic issues.
- ii) Describe Issues of Displacement.

Q3) Answer any two of the following questions in 250 words. **[20]**

- i) Explain Regional Disparity in Development.
- ii) Describe Samyukta maharashtra movement.
- iii) Explain Emergence of Ethnic Nationalism in Maharashtra.
- iv) Discuss Developmental Indices of Maharashtra.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following with in 100 words each.

[20]

- i) Non Brahamin Movement
- ii) Working class Movement
- iii) OBC Politics in Maharashtra
- iv) Farmers Suicide
- v) SEZ (special Economic zone)
- vi) Ambedkaraite Movement

Total No. of Questions : 4]

P1118

[5207] - 106

M.A. (Semester - I)

SOCIOLOGY

SO 04 :- Sociology of Maharashtra : Culture and Society

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) सत्यशोधक चळवळीचे परिणाम स्पष्ट करा.
- ii) 19 वे शतक महाराष्ट्रातील समाज सुधारणा व स्त्री प्रश्नांची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) महाराष्ट्राची घडण स्पष्ट करा आणि आर्थिक समस्यांची चर्चा करा.
- ii) विस्थापनाच्या समस्येचे वर्णन करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) विकासातील प्रादेशिक विषमता स्पष्ट करा.
- ii) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीचे वर्णन करा.
- iii) महाराष्ट्रातील वंशिक राष्ट्रवादाच्या उदयाची पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.
- iv) महाराष्ट्रातील विकासाच्या निर्देशांकाची चर्चा करा.

प्र.4) खालील पैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) ब्राह्मणेतर चळवळ
- ii) कामगार चळवळ
- iii) महाराष्ट्रातील इतर मागासवर्गीय राजकारण
- iv) शेतकरी आत्महत्या
- v) सेज़ (विशेष आर्थिक क्षेत्र)
- vi) आंबेडकरवादी चळवळ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1119

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 201

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY

SC -03: Introduction to Sociological Theories

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Discuss Radcliff Brown's contribution to structuralism.
- ii) Examine Malinowski's contribution to functionalism.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Critically evaluate Dahrendorf's contribution to conflict theory.
- ii) Analyse Berger's contribution to phenomenology.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. **[20]**

- i) Discuss Levi Strauss' contribution to structuralism.
- ii) Explain Parsons' contribution to functionalism .
- iii) Describe Mills' contribution to conflict theory.
- iv) Elucidate briefly Merton's critique on the three essential postulates in functional analysis.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- i) Schultz's views on phenomenology
- ii) Latent and Manifest functions
- iii) Garfinkel's perspective on ethnomethodology
- iv) Basic assumptions of functionalism
- v) Goffman's views on ethnomethodology
- vi) Tenets of structuralism

Total No. of Questions : 4]

P1119

[5207] - 201

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY

SC - 03 : Introduction to Sociological Theories

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) रॅडक्लिफ ब्राऊन यांच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.
- ii) मॅलिनोवस्की यांच्या प्रकार्यवादावरील योगदानाचे परीक्षण करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) डॅहेनडॉफ यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- ii) बर्गर यांच्या प्रघटनाशास्त्रावरील योगदानाचे विश्लेषण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) लेव्ही स्ट्रॉस यांच्या संरचनावादावरील योगदानाची चर्चा करा.
- ii) पार्सन्स यांचे प्रकार्यवादावरील योगदान स्पष्ट करा.
- iii) मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे वर्णन करा.
- iv) मर्टन यांच्या प्रकार्यवादी विश्लेषणातील तीन मूलभूत गृहितत्वे थोडक्यात विशद करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- i) शूटझ यांचे प्रघटनाशास्त्रावरील विचार
- ii) प्रकट आणि अप्रकट कार्ये
- iii) गारफिन्कल यांचे लोकपद्धतीशास्त्रावरील दृष्टिकोन
- iv) प्रकार्यवादाची मूलभूत गृहितत्वे
- v) गॉफमन यांचे लोकपद्धतीशास्त्रावरचे विचार
- vi) संरचनावादाचे घटक / तत्व

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1120

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 202

M.A. (Part - I) (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Methodology of Social Research

(2008 Pattern) (Old)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- i) Define positivism. State the characteristics of positivism.
- ii) Discuss the problem of adequacy in Social research.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- i) Define Phenomenology. How did phenomenology criticise positivism?
- ii) Discuss the Feminist Critiques on Positivism.

Q3) Answer any two of the following question within 250 words each. **[20]**

- i) What is social survey? What are the objectives of Social survey?
- ii) Examine Ethnography as a strategy for qualitative research.
- iii) Compare Structured Interview with Unstructured Interview.
- iv) What is Triangulation? Why triangulation is required in social research?

P.T.O.

Q4) Write notes on any four in 100 words each.

[20]

- i) Vienna Circle's Positivism
- ii) Ethics in Social research
- iii) Any two criticisms of Habermas on Positivism.
- iv) Paradigm Shift
- v) Position of researcher
- vi) Limits of objectivity in Social Research

Total No. of Questions : 4]

P1120

[5207] - 202

M.A. (Part - I) (Semester - II)

SOCIOLOGY (Compulsory)

Methodology of Social Research

(2008 Pattern) (Old)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) प्रत्यक्षवादाची व्याख्या लिहा. प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) सामाजिक संशोधनातील योग्यतेच्या (adequacy) समस्येची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) प्रघटनाशास्त्राची व्याख्या करा. प्रघटनाशास्त्राचे प्रत्यक्षवादावर कशी टिका केली आहे?
- ii) प्रत्यक्षवादावरील स्त्रीवादी टिकांची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) सामाजिक सर्वेक्षण म्हणजे काय? सामाजिक सर्वेक्षणाची उद्दिष्ट्ये कोणती?
- ii) गुणात्मक संशोधनाचे एक धोरण (तंत्र) म्हणून लोकालेख पध्दतीचे परीक्षण करा.
- iii) संरचित आणि असंरचित मुलाखतींची तुलना करा.
- iv) त्रिकोणीकरण म्हणजे काय? सामाजिक संशोधनामध्ये त्रिकोणीकरणाची गरज का आहे?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) व्हिएन्ना सर्कलचा प्रत्यक्षवाद
- ii) सामाजिक संशोधनातील नीतितत्त्वे
- iii) प्रत्यक्षवादावरील हाबरमास यांचे दोन टिकात्मक मुद्दे
- iv) पॅरिडाईम शिफ्ट
- v) संशोधकाचे स्थान
- vi) सामाजिक संशोधनातील वस्तूनिष्ठतेच्या मर्यादा

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1121

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 203

M.A. (Semester - II)

SOCIOLOGY

SO - 05 : Sociology of Education

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Explain Talcott Parsons Contribution to Sociology of Education.
- ii) Analyse the impact of colonial education on educational system in India.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Evaluate John Holt's Contribution to philosophy of education.
- ii) Examine the impact of globalization on education in India.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. **[20]**

- i) Discuss Bourdieu's Contribution to Sociology of Education.
- ii) Describe the traditional educational system in India.
- iii) Explain the importance of distance learning education.
- iv) Evaluate J. Dewey's contribution to philosophy of education.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- i) Gramsci's views on education
- ii) Concept of De-schooling
- iii) Nationalists and education
- iv) Policies related to education of girls
- v) Adult Education
- vi) Issues of inequality in education

Total No. of Questions : 4]

P1121

[5207] - 203
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 05 : Sociology of Education
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील टॉलकॉट पार्सन्स यांचे योगदान स्पष्ट करा.
- ii) भारतीय शिक्षण पध्दतीवरील वसाहतवादी शिक्षणाच्या परीणामांचे विश्लेषण करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जॉन हॉल्ट यांचे योगदान विशद करा.
- ii) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणाच्या झालेल्या परीणामांचे परीक्षण करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोदर्यू यांच्या योगदानाची चर्चा करा.
- ii) भारतातील पारंपरिक शैक्षणिक व्यवस्थेचे वर्णन करा.
- iii) दूरस्थ शिक्षण कार्यक्रमाचे महत्व स्पष्ट करा.
- iv) शिक्षणाच्या तत्वज्ञानातील जे. ड्यूवी यांचे योगदान विशद करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- i) शिक्षणा संबंधी ग्रामसी यांचे विचार
- ii) निर्विद्यालयीकरणाची संकल्पना
- iii) राष्ट्रवादी आणि शिक्षण
- iv) मुलींच्या शिक्षणाशी संबंधित धोरणे
- v) प्रौढ शिक्षण
- vi) शिक्षणातील असमानतेचा प्रश्न

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1122

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 204
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 06 : Sociology of Media
(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Explain about media and modernity
- ii) Discuss propaganda model

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- i) Explain about Transnational Television
- ii) Discuss Regional Indian cinema

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words each. **[20]**

- i) Explain about Gender and Community in Indian cinema
- ii) Explain the methodology for studying media.
- iii) Discuss State and Media in India.
- iv) Discuss about Audiance Research.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- i) Concept of media
- ii) Satellite Television
- iii) Bollywood
- iv) Analyzing programmes
- v) Ideology
- vi) Ethnography

Total No. of Questions : 4]

P1122

[5207] - 204
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 06 : Sociology of Media
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) प्रसार माध्यमे व आधुनिकता याबद्दल स्पष्ट करा.
- ii) मतप्रचारकी प्रारुपाची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- i) राष्ट्रातीत दुरचित्रवाणी स्पष्ट करा.
- ii) भारतीय प्रादेशिक चित्रपट यावर चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दात लिहा. [20]

- i) भारतीय सिनेमातील लिंगभाव व समुदाय या विषयी स्पष्टीकरण द्या.
- ii) प्रसार माध्यमांच्या अभ्यासातील पध्दती स्पष्ट करा.
- iii) भारतातील राज्य आणि प्रसार माध्यमे याची चर्चा करा.
- iv) प्रेक्षकवर्ग संशोधन यावर चर्चा करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) प्रसार माध्यमांची संकल्पना
- ii) उपग्रहिय दुरचित्रवाणी
- iii) बॉलीवूड
- iv) कार्यक्रमांचे विश्लेषण
- v) विचार प्रणाली
- vi) लोकालेख पध्दती

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1123

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 205
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 07 : Health and Society
(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- i) Explain theoretical perspectives on health.
- ii) Describe the concept and issue of integrated health services in India.

Q2) Answer any one within 500 words. **[20]**

- i) Elucidate health as fundamental right.
- ii) Explain health policy of Government of India.

Q3) Answer any two within 250 words. **[20]**

- i) Discuss the impact of human environment on health.
- ii) Explain the impact of globalization on health sector in India.
- iii) Critically evaluate public health care system in India.
- iv) Explain food and drug adulteration.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four in 100 words.

[20]

- i) Concept of medicine
- ii) Concept of health
- iii) Ecology of disease
- iv) Labelling approach
- v) Health insurance in India
- vi) Social Epidemiology

Total No. of Questions : 4]

P1123

[5207] - 205
M.A. (Semester - II)
SOCIOLOGY
SO - 07 : Health and Society
(2008 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

- आरोग्य संबंधी सैध्दांतिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- भारतातील एकात्मिक आरोग्य सेवेची संकल्पना आणि प्रश्नांचे वर्णन करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दात उत्तर लिहा. [20]

- आरोग्य मूलभूत अधिकार, विशद करा.
- भारत सरकारचे आरोग्य धोरण स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. [20]

- आरोग्यावर मानवी पर्यावरणाच्या परिणामांची चर्चा करा.
- भारतातील आरोग्य क्षेत्रावर जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- भारतातील सार्वजनिक आरोग्य देखभाल व्यवस्थेचे चिकीत्सक परिक्षण करा.
- अन्न व औषध भेसळ स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील कोणत्याही चार टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

[20]

- i) औषध संकल्पना
- ii) आरोग्याची संकल्पना
- iii) रोगाचे परिसरशास्त्र
- iv) कलंक सिध्दांत (Labelling Theory)
- v) भारतातील आरोग्यविमा
- vi) सामाजिक रोगनिदानशास्त्र

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1124

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 206

M.A. (Part - I) (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 08: Sociology of Labour

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- i) Discuss transnational migration in the context of globalization.
- ii) Discuss problems faced in organizing the unorganized labour.

Q2) Answer any one of the following within 500 words each: **[20]**

- i) Elucidate history of working class movement and discuss its present challenges.
- ii) Discuss problems faced by women workers in unorganized sector.

Q3) Answer any two of the following within 250 words: **[20]**

- i) Examine the changes in conception of work and labour.
- ii) Discuss causes of unemployment in unorganized sector.
- iii) Elucidate significance of sociology of labour.
- iv) Explain characteristics of formal labour.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Voluntary retirement scheme
- ii) Caste profile of unorganized labour
- iii) Causes of regional migration
- iv) Poverty among unorganized labour
- v) New economic policy
- vi) Child labour

Total No. of Questions : 4]

P1124

[5207] - 206

M.A. (Part - I) (Semester - II)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 08: Sociology of Labour

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा.

[20]

- i) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात राष्ट्रातील स्थलांतराची चर्चा करा.
- ii) असंघटीत कामगारांना संघटीत करताना येणाऱ्या समस्यांची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा.

[20]

- i) कामगार चळवळीचा इतिहास विशद करून तिच्या पुढील वर्तमान आव्हानांची चर्चा करा.
- ii) असंघटीत क्षेत्रातील स्त्री कामगारां पुढील समस्यांची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा.

[20]

- i) काम आणि श्रम या संकल्पनांमधील बदलांचे परीक्षण करा.
- ii) असंघटीत क्षेत्रातील बेकारीच्या कारणांची चर्चा करा.
- iii) श्रमाच्या समाजशास्त्राचे महत्व विशद करा.
- iv) संघटीत श्रमाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[20]

- i) स्वेच्छा निवृत्ती योजना
- ii) असंघटीत क्षेत्राचे जातीवर आधारित चित्रण
- iii) प्रादेशिक स्थलांतराची कारणे
- iv) असंघटीत क्षेत्रातील गरिबी
- v) नवीन आर्थिक धोरण
- vi) बाल कामगार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1125

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 301

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SO -02 SOCIOLOGY (Compulsory)
SC - 05 Application of Research Skills
(2008 Pattern) (Old)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- i) How to write research proposal?
- ii) Discuss the types of probability and Non probability Sampling.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words : **[20]**

- i) What is structured questionnaire? How to prepare structured questionnaire?
- ii) Discuss the use of Absolute and Standard Deviation in social Research.

Q3) Answer any two of the following question within 250 words each. **[20]**

- i) Elaborate on the major steps in Report Writing
- ii) State the significance of Graphic Presentation of data
- iii) Explain different steps involved in the Review of literature.
- iv) How to write Bibliography?

P.T.O.

Q4) Write notes on any four in 100 words each.

[20]

- i) Significance of Computers in Sociological Research
- ii) Tests of Significance
- iii) Interpretation of Data
- iv) Cross Tabulation
- v) Define sample
- vi) Coding

Total No. of Questions : 4]

P1125

[5207] - 301

M.A. (Part - II) (Semester - III)
SO -02 SOCIOLOGY (Compulsory)
SC - 05 Application of Research Skills
(2008 Pattern) (Old)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील आकडे प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) संशोधन प्रस्तावाचे लिखाण कसे केले जाते?
- ii) नमुना निवडीच्या संभाव्यता व असंभाव्यता प्रकारांची चर्चा करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- i) संरचित प्रश्नावली म्हणजे काय? संरचित प्रश्नावली कशी तयार केली जाते?
- ii) सामाजिक संशोधनामधील निव्वळ आणि प्रमाण विचलन यांच्या वापराची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- i) अहवाल लेखनातील महत्वाच्या पायऱ्या विशद करा.
- ii) तथ्यांच्या आलेखयुक्त सादरीकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.
- iii) संदर्भसाहित्याचा आढावा घेतानाच्या विविध अवस्था स्पष्ट करा.
- iv) संदर्भसूची कशी लिहिली जाते?

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[20]

- i) समाजशास्त्रीय संशोधनातील संगणकाचे महत्त्व
- ii) संयुक्तिकतेची चाचणी
- iii) तथ्यांचे निर्वचन
- iv) छेदक सारिणी
- v) नमुण्याची व्याख्या
- vi) सांकेतिकीकरण

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1126

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 302

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

Sc - 06 : Sociology of Development

(2008 Pattern)

Time :3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates :-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions in 500 words. **[20]**

- i) Discuss Mahatma Gandhi's 'Hind Swaraj' as an alternate view of development.
- ii) Critically analyze dependency theory of development.

Q2) Answer any one of the following questions in 500 words : **[20]**

- i) Discuss the conceptual evolution of development from economic growth to sustainable development.
- ii) Explain the failures of modernization model of development.

Q3) Answer any two of the following questions in 250 words each. **[20]**

- i) Explain issues of post-developmentalism.
- ii) State difference between growth and development
- iii) Discuss the environmental crisis as a result of failure of modernization model.
- iv) Explain the role of world Trade Organization in development.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- i) Feminist approach to development
- ii) Food crisis and development
- iii) GATT
- iv) Right to development
- v) Schumacher's views about Small is Beautiful
- vi) Meaning of development aid

Total No. of Questions : 4]

P1126

[5207] - 302

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

Sc - 06 : Sociology of Development

(2008 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) म. गांधीच्या 'हिंद स्वराज' चा विकासाचा पर्यायी दृष्टीकोन म्हणून चर्चा करा.
- ii) विकासाच्या अवलंबन सिद्धांताचे टीकात्मक विश्लेषण करा.

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- i) आर्थिक वाढ ते शाश्वत विकास अशा विकासाच्या संकल्पनात्मक बदलांवर चर्चा करा.
- ii) विकासाच्या आधुनिकीकरण आराखड्याच्या अपयशाची चर्चा करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]

- i) विकासोत्तर वादाचे मुद्दे स्पष्ट करा.
- ii) वाढ व विकास यामधील फरक सांगा.
- iii) आधुनिकीकरण आराखड्याच्या अपयशाचा परिणाम म्हणून पर्यावरण समस्येची चर्चा करा.
- iv) जागतिक व्यापार संघटनेची विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा.

[20]

- i) विकासाचा स्त्रीवादी दृष्टीकोन
- ii) अन्नसमस्या आणि विकास
- iii) गॅट
- iv) विकासाचा हक्क
- v) 'स्मॉल इज ब्युटीफूल' संदर्भात शूमाकरचे विचार
- vi) विकास निधीचा अर्थ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1127

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 303

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 09 : Sociology of Gender
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Discuss various aspects of women's lives affected by patriarchy.
- b) Examine how gender acts as the structural link between marriage and kinship.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Discuss on the Marxist and socialist feminism.
- b) Evaluate the problems faced by women workers in unorganized sector.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. [20]

- a) Explain the concept of sexual division of labour.
- b) Explain the significance of emergence of women studies.
- c) Describe the causes of increasing dropout rate among girl child.
- d) State the relationship between caste and gender.

P.T.O.

Q4) Answer any four of the following within 100 words each:

[20]

- a) Women's movement.
- b) Concept of glass ceiling.
- c) Women in communal riots.
- d) Honour killing.
- e) Post - modernist feminism.
- f) Dowry deaths.

Total No. of Questions : 4]

P1127

[5207] - 303

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 09 : Sociology of Gender

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) पुरुषसत्तेचा परिणाम झालेल्या स्त्रियांच्या जीवनातील विविध पैलूंवर चर्चा करा.
ब) विवाह आणि नातेसंबंध यामध्ये लिंगभाव हे कशा पद्धतीने सरंचनात्मक दुवा बनते याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) मार्क्सवादी आणि समाजवादी स्त्रीवादावर चर्चा करा.
ब) असंगठित क्षेत्रातील स्त्रियांना भेडसावणाऱ्या समस्यांचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]

- अ) लिंगाधिष्ठीत श्रमविभाजनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) स्त्री - अभ्यासाच्या उदयाचे महत्व स्पष्ट करा.
क) मुलींमधील वाढत्या गळतीच्या प्रमाणाच्या कारणांचे विवरण करा.
ड) जात आणि लिंगभाव यामधील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा.

[20]

- अ) स्त्रियांची चळवळ.
- ब) काचेचे छत ही संकल्पना.
- क) जमातवादी दंगलीतील स्त्रिया.
- ड) प्रतिष्ठेसाठी केल्या जाणाऱ्या हत्या.
- इ) उत्तर आधुनिकतावादी स्त्रीवाद.
- फ) हुंडा बळी

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1128

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 304

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 10 : Sociology of Dalits and Tribes
(2008 Pattern) (Optional Paper)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Take review of tribal movements with reference to issues of violence and displacement in India.
- b) Discuss Mahatma Jyotiba Phule's non-brahmin approach.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Discuss the debates concerning dalit - bahunjan paradigm.
- b) Explain various dimensions of caste discriminations with special reference to untouchability.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. [20]

- a) Describe reservation policies for scheduled tribes in India.
- b) Explain the concept of social exclusion.
- c) Explain the limitations of social Justice provisions in India.
- d) Discuss Dr. Ghurey's integrationist approach for the study of scheduled tribes.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four within 100 words each:

[20]

- a) Stigma faced by DTNT.
- b) Impact of Dalit movement.
- c) CTA 1871.
- d) Identity politics.
- e) Mahad satyagraha - 1927
- f) Broken man theory.

Total No. of Questions : 4]

P1128

[5207] - 304

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

SO - 10 : Sociology of Dalits and Tribes

(2008 Pattern) (Optional Paper)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) हिंसा आणि विस्थापन या प्रश्नांचा संदर्भ घेऊन भारतातील आदिवासी चळवळीचा आढावा घ्या.
ब) महात्मा ज्योतीबा फुले यांच्या अब्राह्मणी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) दलित बहुजन प्रारूपाशी संबंधीत वादांची चर्चा करा.
ब) अस्पृश्यतेचा विशेष संदर्भ घेऊन जातीय भेदभावाच्या विविध पैलूंची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]

- अ) भारतातील अनुसूचित जमातींसाठी असलेल्या आरक्षण धोरणांचे वर्णन करा.
ब) सामाजिक विलगीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
क) भारतातील सामाजिक न्याय तरतुदींच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
ड) अनुसूचित जमातींच्या अभ्यासासाठीच्या डॉ घुर्ये यांच्या एकात्मवादी दृष्टीकोनाची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) भटक्या – विमुक्त जमातींना भेडसावणारा कलंक.
- ब) दलित चळवळीचा परिणाम.
- क) CTA 1871 (गुन्हेगार जमाती कायदा. 1871)
- ड) अस्मितेचे राजकारण.
- इ) महाडचा सत्याग्रह – 1927
- फ) ब्रोकन मॅन सिद्धांत

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1129

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 305

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

Sociology of Disaster and Disaster Management
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Explain definition, nature and characteristics of disaster.
- b) Discuss causes and consequences of wars and riots.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. [20]

- a) Explain the Indian disaster management policy.
- b) State the role of state in disaster management.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. [20]

- a) Explain briefly sociological perspectives to disaster management.
- b) Elaborate the impact of floods on society.
- c) Explain post disaster stress management.
- d) State the role of civil society in disaster management.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each:[20]

- a) Impact of Famines.
- b) Disaster management Act - 2005.
- c) Industrial disaster.
- d) The role of media in disaster management.
- e) Impact of disaster on women.
- f) Need of disaster management.

Total No. of Questions : 4]

P1129

[5207] - 305

M.A. (Semester - III)

SOCIOLOGY

Sociology of Disaster and Disaster Management

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) आपत्तीची व्याख्या स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) मानव निर्मित आपत्ती म्हणून युद्ध व दंगलीची कारणे आणि परिणामांवर चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन धोरण स्पष्ट करा.
ब) आपत्ती व्यवस्थापनात राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) आपत्ती व्यवस्थापनाचे समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) महापुराचे समाजावर होणारे परिणाम विशद करा.
क) आपत्तीपश्चात तणाव व्यवस्थापन स्पष्ट करा.
ड) आपत्ती व्यवस्थापनात नागरी समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी - 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) उपासमारीचे परिणाम.
- ब) आपत्ती व्यवस्थापन कायदा 2005
- क) औद्योगिक आपत्ती.
- ड) आपत्ती व्यवस्थापनात प्रसार माध्यमांची भूमिका.
- इ) आपत्तीचे स्त्रीयांवर होणारे परिणाम.
- फ) आपत्ती व्यवस्थापनाची गरज.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1130

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 306

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 12 : Environment and Society

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words each: **[20]**

- a) Examine the relationship between environment and development.
- b) Discuss the problem of unequal distribution of water with reference to privatization of water.

Q2) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- a) Describe different urban environmental problems.
- b) State the various environmental laws and state policies of India.

Q3) Answer any two of the following within 250 words. **[20]**

- a) Discuss Ecofeminist approach to environment.
- b) Elucidate the problems faced by communities living in forests with reference to colonial forest policies.
- c) Explain the problem of global warming and state its consequences.
- d) Discuss the role of international organizations in the growth of environmentalism.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in 100 words each: **[20]**

- a) Sustainable development
- b) Consequences of Special Economic Zones (SEZ) on environment
- c) Debate on genetically modified (GM) food
- d) Narmada Bachao Andolan
- e) Radioactive pollution
- f) Monoculture and loss of biodiversity

Total No. of Questions : 4]

P1130

[5207] - 306

M.A. (Part - II) (Semester - III)

SOCIOLOGY (Optional)

SO - 12 : Environment and Society

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) पर्यावरण आणि विकास यांतील संबंधांचे परीक्षण करा.
ब) पाण्याच्या खाजगीकरणाच्या संदर्भात पाण्याच्या विषम वितरणाच्या समस्येची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) विविध नागरी पर्यावरणीय समस्यांचे वर्णन करा.
ब) भारतातील विविध पर्यावरणीय कायदे आणि शासकीय धोरणे विशद करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]

- अ) पर्यावरणाच्या पर्यावरणीय स्त्रीवाद दृष्टीकोनाची चर्चा करा.
ब) वसाहतवादी वन धोरणांच्या संदर्भात जंगलात राहणाऱ्या समुदायांपुढील समस्यांचे वर्णन करा.
क) जागतिक तापमानवाढीची समस्या स्पष्ट करा आणि तिचे परिणाम सांगा.
ड) पर्यावरणवादाच्या विकासामध्ये आंतरराष्ट्रीय संस्थांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) शाश्वत विकास
- ब) विशेष आर्थिक क्षेत्राचे पर्यावरणावरील परिणाम
- क) जनुकीय पद्धतीने विकसित केलेल्या अन्नासंबंधीचे विवाद
- ड) नर्मदा बचाव आंदोलन
- इ) किरणोत्सर्जित प्रदूषण
- फ) एकसाची लागवड आणि जैवविविधतेचा व्हास

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1131

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 401

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory)

**SC - 07 : Sociology of Globalization
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Explain the concept and characteristics of globalization.
- b) Discuss different dimensions of Globalization.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Explain R. Robertson's theory of Globalization.
- b) "Environmental degradation is an impact of Globalization" Discuss.

Q3) Answer any two of the following question within 250 words each. **[20]**

- a) Evaluate Martin Albrow's theory of Globalization.
- b) Examine the Impact of globalization on education
- c) State the changing role of the state as an impact of Globalization
- d) Discuss how Women's movements resisted Globalization.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four in 100 words each:

[20]

- a) Global governance
- b) Role of Nation-State in Post globalization
- c) Issue of infinite cyberspace
- d) Rise of Fundamentalism in Globalization.
- e) Core and Periphery
- f) Globalization and Health Care

Total No. of Questions : 4]

P1131

[5207] - 401

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Compulsory)

SC - 07 : Sociology of Globalization

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) जागतिकीकरणाची संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या विविध बाजू स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) आर. रॉबर्टसन यांचा जागतिकीकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) “पर्यावरणाचे अवमूल्यन हा जागतिकीकरणाचा परिणाम आहे” चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांमध्ये लिहा. [20]
अ) मार्टिन आल्ब्रो यांच्या जागतिकीकरण सिद्धांताचे मूल्यमापन करा.
ब) जागतिकीकरणाच्या शिक्षणावरील परिणामांचे परिक्षण करा.
क) जागतिकीकरणाच्या प्रभावाने बदलणारी राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.
ड) जागतिकीकरणाला महिला चळवळींनी कसा प्रतिरोध केला आहे याची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) जागतिक कारभार
- ब) उत्तर जागतिकीकरणातील राष्ट्र-राज्याची भूमिका
- क) अमर्याद माहितीजालाचे प्रश्न
- ड) जागतिकीकरणातील वाढता मूलतत्त्ववाद
- इ) केंद्र आणि परिघ
- फ) जागतिकीकरण आणि आरोग्य सेवा

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1132

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 402

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

**SC - 08 : Contemporary Social Theories
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Elucidate Gouldner's views on the crisis of sociology.
- b) Explain Foucault's contribution to post - structuralism.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Discuss contribution of frankfurt school to neo-marxism.
- b) Explain the contribution of Habermass and Bourdieu to post - modernism.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words each. **[20]**

- a) Elaborate Gramsci's contributions to Neo-Marxism.
- b) Explain Althusser's theory of ideology.
- c) Evaluate Gidden's theory of structuration.
- d) Explain Derrida's concept of deconstruction.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each:

[20]

- a) Modernity
- b) Characteristics of post - modernism.
- c) Discourse (foucault)
- d) Mills Views on critique of positivism.
- e) Post - structuralism.
- f) Positivism.

Total No. of Questions : 4]

P1132

[5207] - 402

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SC - 08 : Contemporary Social Theories

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) समाजशास्त्रातील अरिष्टे यावरील गोल्डनर यांचे विचार विशद करा.
ब) फूको यांचे उत्तर – संरचनावादाला असलेले योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) फ्रँकफर्ट संप्रदायाचे नव – मार्क्सवादाला असलेले योगदान यावर चर्चा करा.
ब) हेबरमास व बोदर्यु यांचे उत्तर – आधुनिकतावादाला असलेले योगदान स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]
अ) ग्रामसी यांचे नव-मार्क्सवादाला असलेले योगदान विशद करा.
ब) अल्थुझर यांचा विचारप्रणालीचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
क) गिडन्स यांच्या संरचनाकरण सिद्धांताचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.
ड) डेरिडा यांची विरचना संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) आधुनिकता
- ब) उत्तर-आधुनिकतावादाची वैशिष्ट्ये.
- क) विमर्श (Discourse) (फूको)
- ड) मिल्स यांचे प्रत्यक्षवादावरील टीकात्मक विचार
- इ) उत्तर – संरचनावाद
- फ) प्रत्यक्षवाद.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1133

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 403

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

SO - 13 : Urban Sociology
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Examine Berger's traditional theory in Urban Sociology.
- b) Define urban sociology and explain the development of urban sociology in India.

Q2) Answer any one of the following question within 500 words. **[20]**

- a) Explain Urban Growth in the context of urbanization in India.
- b) Explain the issues of caste and class inequality in the context of urbanization in India.

Q3) Answer any two of the following question within 250 words. **[20]**

- a) Discuss the role of state in urban governance.
- b) Explain types of migration.
- c) Discuss consumerism in the context of urban culture.
- d) Explain the problem of urban transport in the context of urban environment.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words.

[20]

- a) Urbanization
- b) Suburbanization
- c) Satellite cities
- d) Air Pollution
- e) Rural-urban fringe
- f) Caste and Class

Total No. of Questions : 4]

P1133

[5207] - 403
M.A. (Semester - IV)
SOCIOLOGY
SO - 13 : Urban Sociology
(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भातील मूळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) नागरी समाजशास्त्रातील बर्जेरच्या पारंपरिक सिद्धांताचे परीक्षण करा.
ब) नागरी समाजशास्त्राची व्याख्या लिहून नागरी समाजशास्त्राच्या भारतातील विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दात लिहा. [20]

- अ) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात भारतातील नगरवाद स्पष्ट करा.
ब) भारतातील नागरीकरणाच्या संदर्भात जात आणि वर्ग विषमतेचे परीक्षण करा.

प्रश्न 3) कोणत्याही दोन प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]

- अ) नागरी प्रशासनामध्ये राज्य संस्थेची भूमिकेची चर्चा करा.
ब) स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करा.
क) नागरी संस्कृतीच्या संदर्भात उपभोक्त वादा वर चर्चा करा.
ड) नागरी पर्यावरणाच्या संदर्भात नागरी वाहतूकीची समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा 100 शब्दांत लिहा कोणतेही चार.

[20]

- अ) नागरीकरण
- ब) उपनागरी करण
- क) उपग्रह शहरे
- ड) वायू प्रदूषण
- इ) ग्रामीण शहरी सीमा
- फ) जात आणि वर्ग

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1134

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 404

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

**SO - 14 : Sociology of Social Work
(2008 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- a) Examine 'welfare' and 'development' approach to Social Work.
- b) Discuss the historical development of Social Work in India.

Q2) Answer any one of the following within 500 words each. **[20]**

- a) Describe the nature and philosophy of social group work method.
- b) Examine Social Work in the context of families in India.

Q3) Answer any two of the following within 250 words. **[20]**

- a) Discuss the nature and features of Social Work.
- b) Explain the significance of Social Work in the field of correctional work.
- c) Examine Corporate Social Responsibility as a new form of Social Work.
- d) Discuss Social Work in the field of environment of urban communities.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following in 100 words each. **[20]**

- a) Concept of safety nets
- b) Health issues in India and Social Work
- c) Empowerment approach to Social Work
- d) Rural infrastructure and Social Work
- e) Social Work with children of special needs
- f) Community Organization method of Social Work

Total No. of Questions : 4]

P1134

[5207] - 404

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 14 : Sociology of Social Work

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) सामाजिक कार्याचा 'कल्याणकारी' आणि 'विकास' दृष्टीकोन यांचे परीक्षण करा.
ब) भारतातील सामाजिक कार्याच्या ऐतिहासिक विकासाची चर्चा करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे प्रत्येकी 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) सामाजिक गट कार्य पद्धतीचे स्वरूप आणि तत्वज्ञान विशद करा.
ब) भारतातील कुटुंबांच्या संदर्भातील समाज कार्याचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) सामाजिक कार्याचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये यांची चर्चा करा.
ब) सुधारणात्मक कार्याच्या क्षेत्रात सामाजिक कार्याचे महत्व स्पष्ट करा.
क) समाज कार्याचा नवीन प्रकार म्हणून कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी या प्रकारचे परीक्षण करा.
ड) नागरी समुदायांचे पर्यावरण या क्षेत्रातील समाज कार्याची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) सुरक्षा जाळ्याची संकल्पना
- ब) भारतातील आरोग्य प्रश्न आणि सामाजिक कार्य
- क) सामाजिक कार्याचा सक्षमीकरण दृष्टीकोन
- ड) ग्रामीण पायाभूत संरचना आणि समाज कार्य
- इ) विशेष गरजा असलेल्या मुलांबरोबर समाज कार्य
- फ) समाजकार्याची समुदाय संघटन पद्धती

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1135

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 405

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY

Human Rights and Social Justice
(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Discuss the forms of Human Rights
- b) Examine Human Rights from the third world perspective.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain Children's Rights in India.
- b) Explain the occupational rights of women in India.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words. **[20]**

- a) Explain the relevance of social justice in India.
- b) Discuss the features of right to information act
- c) Write an essay on Environmental Rights.
- d) Explain the rights of prisoners.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four in 100 words.

[20]

- a) Constitutional rights of minorities
- b) Gender
- c) Rights related to health
- d) Concept of Human Rights
- e) Social Justice
- f) Civil rights

Total No. of Questions : 4]

P1135

[5207] - 405
M.A. (Semester - IV)
SOCIOLOGY
Human Rights and Social Justice
(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) मानवी हक्कांच्या प्रकारांची चर्चा करा.
ब) तिसऱ्या जगाच्या दृष्टिकोनातून मानवी हक्कांचे परीक्षण करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 500 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भारतातील बालकांचे अधिकार स्पष्ट करा.
ब) भारतातील महिलांचे व्यवसायिक हक्क स्पष्ट करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 250 शब्दांत लिहा. [20]
अ) भारतातील सामाजिक न्यायाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) माहिती अधिकार कायद्याचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
क) पर्यावरणीय अधिकारावर निबंध लिहा.
ड) कैद्यांचे अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) अल्पसंख्यांचे घटनात्मक अधिकार
- ब) लिंगभाव
- क) आरोग्य संबंधीत अधिकार
- ड) मानवी हक्काची संकल्पना
- इ) सामाजिक न्याय
- फ) नागरी हक्क

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1136

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 406

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 16 : Ethnicity in India

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Discuss Neo-Marxist perspective on ethnicity.
- b) Examine the representation of ethnic groups in television serials.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain how subnational movements challenged national unity in India with special reference to the issue of Bodoland.
- b) Discuss the process of emergence of nationalism in west.

Q3) Answer any two of the following within 100 words each. **[20]**

- a) Explain post modernist perspective on ethnicity.
- b) Discuss many voices of nation in India.
- c) Elaborate the language problem in India.
- d) Discuss representation of ethnic groups in Hindi Cinema.

P.T.O.

Q4) Write notes on any four of the following within 100 words each.

[20]

- a) Relation between class and ethnicity.
- b) Characteristics of nation.
- c) The nature of cultural diversity in India.
- d) Issues involved in the separatist movement of Jharkhand.
- e) Ethnic representation in calendar art.
- f) Meaning of ethnic resurgence.

Total No. of Questions : 4]

P1136

[5207] - 406

M.A. (Part - II) (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 16 : Ethnicity in India

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) वांशिकतेवरील नव – मार्क्सवादी दृष्टीकोनावर चर्चा करा.
ब) दूरदर्शन मालिकांमधील विविध समूहांच्या प्रतिनिधीत्वाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]

- अ) बोडोलँड प्रश्नाचा विशेष संदर्भ घेवून उपराष्ट्रीय चळवळी भारताच्या एकात्मतेला कशा आव्हान देतात हे स्पष्ट करा.
ब) पाश्चिमात्य राष्ट्रवादाच्या उदयाच्या प्रक्रियेवर चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे प्रत्येकी 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]

- अ) वांशिकतेवरील उत्तर आधुनिकतावादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
ब) भारतातील राष्ट्रांच्या विविध आवाजांची चर्चा करा.
क) भारतातील भाषाविषयक समस्या विशद करा.
ड) हिंदी सिनेमांमधील वांशिक समूहांच्या प्रतिनिधीत्वाचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) वर्ग आणि वांशिकता यांच्यातील संबंध.
- ब) राष्ट्राची वैशिष्ट्ये.
- क) भारतातील सांस्कृतिक विविधतेचे स्वरूप
- ड) झारखंडच्या अलगावावादी चळवळीमधील महत्वाचे मुद्दे.
- इ) कॅलेंडर आर्टमधील वांशिक सादरीकरण.
- फ) वांशिक उठावाचा अर्थ.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1137

[Total No. of Pages : 4

[5207] - 407

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 17 : Sociology of Crime

(2008 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Discuss the nature and scope of criminology.
- b) Explain the meaning and features of organized crime.

Q2) Answer any one of the following questions within 500 words. **[20]**

- a) Explain Lombroso's organic deficiency theory of crime.
- b) Discuss on the Alternative imprisonment.

Q3) Answer any two of the following questions within 250 words each. **[20]**

- a) State the characteristics of crime.
- b) Explain the victimological perspective.
- c) Describe meaning and causes of white collar crime
- d) Explain the Tihar Jail model.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four of the following within 100 words each. **[20]**

- a) Modern concept of crime.
- b) Free will theory
- c) Cyber crime
- d) Terrorism in India.
- e) Domonological theory.
- f) Problems in prisons.

Total No. of Questions : 4]

P1137

[5207] - 407

M.A. (Semester - IV)

SOCIOLOGY (Optional Paper)

SO - 17 : Sociology of Crime

(2008 Pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 80

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) गुन्हेगारीशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती यावर चर्चा करा.
ब) संघटित गुन्ह्याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्रश्न 2)** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 500 शब्दांत उत्तर लिहा. [20]
अ) लोम्बोसो यांचा गुन्ह्याचा जैविक न्यूनता सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) पर्यायी तुरुंगवास यावर चर्चा करा.
- प्रश्न 3)** खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांचे 250 शब्दांत उत्तरे लिहा. [20]
अ) गुन्ह्याचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
ब) बळीशास्त्रीय दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
क) पांढर पेशीय गुन्ह्याचा अर्थ आणि कारणांचे विवरण करा.
ड) तिहार जेल प्रारूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा.

[20]

- अ) गुन्ह्याची आधुनिक संकल्पना.
- ब) मुक्त इच्छा सिद्धांत.
- क) संगणकीय गुन्हा.
- ड) भारतातील दहशतवाद.
- इ) पिशाच्चशास्त्रीय सिद्धांत.
- फ) तुरूंगातील समस्या.

